

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vrediti v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobijo list brezplačno.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila in glasila od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

„Slovenski Gospodar“ prične z novim letom svoj XVIII. tečaj. Dosedanji p. n. prijatelji, naročniki, društveniki „Tiskovnega društva“ so prošeni, da mu zvesti ostanejo še zanaprej ter naročbo svojo ob pravem času ponovijo in listu pridobijo novih naročnikov. List bode izhajal s prilogami in stane za celo leto 3 fl., za pol leta 1 fl. 60 kr., za četrť leta 80 kr.

Stare naročnike prosimo zaradi polajšanja našega dela dosedanjo tiskano addresso na poštno nakaznico prilepiti, ali pa vsaj tisto številko nam naznati, katera se na vsakej adresi na desni strani tiskana nahaja.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Slovo staremu letu 1883.

Kmalu zatone staro leto 1883 v brezkončno morje večnosti. Ostane pa nam v obče na boljsem spominu, kakor njegovi predniki, to pa v mnogovrstnem oziru.

Letina n. pr. je bila sploh takšna, da so ljudje zvečinoma zadovoljni. Prirastlo je še vsega nekaj. Tudi se kaže neko dobrodejno uplivanje nove colninske postave, katero je narodno-konservativna stranka v državnem zboru sklenila: cena našim pridelkom se zboljšava, posebno živini. Postava zoper oderuhe, čeravno še pomanjkljiva tudi nekaj pomaga.

V Evropi ohranili so letos mir. Ni prišlo do vojske, čeravno se povsod strahovito orožajo. Ruski car bil je v Moskvi svečano kronan. Mlajši kralji so pogosto potovali in se glasili v Berlinu pa Dunaji. Srbski kralj je upor radikalec krvavo zadušil.

Angleži so vzeli Egipt, doma pa se pripravajo z Irci. Francozom je umrl zadnji princ

iz stare Bourbonske rodbine in republika se zaplela v boj s Kitajci. Judov grabljivcev so ljudje povsod začeli naveličati se, najhuje so jim Rusi zadevali.

Avstrija je ućakala dveh velikih dogodkov: cesarjevo potovanje po Štajerskem in Kranjskem pa predor Arlberske planine za železnico, ki bode za našo kupčijo z zapadno Evropo neizmerne vrednosti.

Madjarski minister Tisza je prvič telebnil z glavo v zid, da je moral nazaj. Hotel je uvesti za Jude in skvarjene kristjane civilni zakon pa gosposka zbornica mu ga je zavrgla. Hrvate pa je nameraval potlačiti in vkloniti pod madjarski jarem, pa je zakrivil krvavih uporov in rabuk. Mir narediti morala je vojaška oblast in Tisza madjarske grbe pobrati.

V Bosni in Hercegovini so spomladni upor srečno zatrli. Potem je bil mir.

Čehi se veselijo prekrasnega narodnega teatra, ki so ga letos v zlatej Pragi odprli. Poljaci začeli so se z Rusini spravljati. Slovenci pa smo v Ljubljani imeli čez dolga leta zopet narodni deželni zbor.

Nemški liberalci razsajajo povsod zoper sedanje ministerstvo in delajo na vse kriplje, da bi pri bodoćih volitvah zmagali in prodrli zopet do gospodstva. Najveć trpimo od njih koroški in štajerski Slovenci. Tukaj imajo protest roke in razsajajo huje od divjakov Hotentotov. Vse, kar se Slovenca čuti, to preganjajo. Posebno zaletavajo se v slovenske urednike. Mirovega so v Celovci djali pod ključ na 3 mesence, Gospodarjevega pa v Celji obso-dili na 1 mesenc.

Vrhu tega smo štajerski Slovenci zgubili skušanega voditelja g. Hermana. Čakajo nas najsilnejše volitevske borbe!

Zastran sv. katoliške Cerkve moramo omeniti, da se je papežu Leonu XIII. posrećilo z ruskim carjem pogoditi se. Ruski katolićani ućivajo zopet verski mir in so dobili novih škofov. Tudi z nemškim cesarjem se bližajo

razgovori bržčas srečnemu završetku. Na to smemo sklepati iz tega, da je nemško-pruski cesarjevič obiskal sv. Očeta v Rimu.

Naposled bodi vsem prijateljem, dopisateljem „Slov. Gospodarja“ izražena najiskrenejša domoljubna zahvala s prošnjo, naj še dalje ta list podpirajo. Želimo vsem čitateljem svojim veselo novo leto.

Slovensko slovstvo l. 1883.

Kdor duševno živi, ta ne umerje. On živi še po telesnej smrti v svojih duševnih umotvorih. Jednako tudi ljudstvo ne pogine, ki duševno deluje. In to je nam Slovincem velika tolažba sredi nepovoljnih političnih razmer. Naš narod kaže od leta do leta večjo duševno gibanje in delavnost, plemenito poroštvo boljše bodočnosti. Lani je izhajalo 25 časopisov, in se na svetlo izdalo 109 knjig in knjižic. V naslednjem podamo svojim čitateljem nekaj podatkov o tem, kar se je letos godilo.

1. Časopisov je izhajalo raznih, vкуп 26, to pa v Ljubljani: „Slov. Narod“, Slovenec, „Novice“, „Zgodnja Danica“, „Učiteljski tovarš“, „Vrtec“, „Slovenski pravnik“, „Ljubljanski zvon“, „Cerkveni glasbenik“, „Deželni zakonik“, „Brencelj“, „Škrat“, „Obrtnik“, „Slovenska čebela“, „Ljudski glas“, v Mariboru: „Slov. Gospodar“, „Popotnik“, v Celovci: „Kres“, „Slovenski prijatelj“, „Mir“, v Gorici: „Soča“, „Cvetje z vrtov sv. Frančiška“, „Gospodarski list“, „Sola“, v Trstu: „Edinost“, na Dunaji: „Državni zakonik“.

Vsi toti listi bodo tudi l. 1884 izhajali izvzemši: „Slov. pravnik“ v Ljubljani in „Slov. prijatelj“ v Celovci, ki prenehata. Pristopijo pa še novi listi: „Slovan“ in „Dušni pastir“ v Ljubljani in „Štajerski gospodar“ v Gradci.

2. Mnogo tiskovin izdala so razna društva: sv. Mohorjeva družba: življenje Marije, Cecilijo, Cerkveno zgodovino, Slovenski pravnik, Slovenske večernice, koledar, Matica slovenska: letopis, Turgenjeve lovčeve zapiske in spomenik o 600letnici habsburški, dramatično društvo 52. zvezek igrokazov.

3. Nove knjige so izišle v Ljubljani: Geometrija za nižje gimnazije, spisal Celestin 1 fl. 10 kr. Fizika za nižje razrede srednjih šol, A. Senekovič, cena 1 fl. 95 kr. Prirodopis rudništva, Fran. Erjavec, 85 kr. Lurski Majnik od Marešiča, Mali katekizem, spisal Simon Zupan, Stezica v nebesa, Cerkveni obredi, Izgledi bogoljubnih otrok, spisal A. Kržič, Abecednik za slovenske ljudske šole, sestavil Praprotnik, Habsburški rod, pri Giontiniji so izišle povesti: Hirlanda, Zveličana Hildegarda, Nikolaj Zrinjski, menda tudi: Kopališče v Radencih in povest: Na valovih južnega morja.

Jako marljiv je tiskar Krajec v Novem mestu. Pri njem izhaja: Tisoč in ena noč, Narodna biblioteka, Spisi Krištofa Šmida in priporočamo prav izkreno ova podjetja vrlega založnika in tiskarja. Snopič biblioteke velja samo 14 kr. Dosedaj jih je izišlo 7.

V Gradci je izdal uže umrli g. Macun knjigo: književna zgodovina slov. Štajera, 1 fl. V Trstu so beli dan zagledale knjige: Zgodovina Trsta in okolice, Zemljepis za 2. in 3. razred srednjih šol, izdal Jesenko, 90 kr. V Gorici je izišla fizika Čebularjeva v 2 zvezkih, 1 fl. 30 kr. in Sveta gora pri Gorici, spisal A. Črv.

Naposled omenimo še, da so letos tudi mnogovrstne muzikalije tiskane se objavile n. pr. Skladbe Vilharjeve pri Giontiniji, 2 fl. 40 kr. in Pesnij venec od V. Parma, 55 kr. pri Blazniku: Skladbe Lebanove, 30 kr. in v Lipskem: Slovenske pesni od dr. Ben. Ipavica itd.

Občne zgodovine Jesenkove izišel je I. del v 2. natisu in Slovnica latinska in Vaje latinske so popolnem razprodane. Vse to kaže na izredno živahno gibanje duševno pri Slovincih l. 1883. Bog pomози dalje.

Gospodarske stvari.

Kako škodljivega jabelčarja pokončati.

Ni ga menda sadjerejca, kateremu bi ta škodljivi kuček že ne bil na lepo se razvijajočih cvetkih jabelčnih dreves pogosto občutljivi kvar naredil. Rano spomladi, ko se jabelčni popki začno prek in prek lepo razvijati in naraščati, zapusti ta škodljivec svoj pozimski stan in se začne zaplojati. Oplojena samica nagrize popke jabelčnih cvetkov in zaleže v nje po jedno jajce v vsako, iz kterege se pozneje izleže ličinka, ki začne svojo zibelko, jabelčni popek, na vse strani razjedati. Že od daleč se dajo nagrizeni popki spoznati. Barve so rujavkaste in pripeti se pogosto, da so vsi popki kakega drevesa na tak način razjedeni. Potem, ko je živalica kot ličinka le malo časa živela, zaprede se še o popku in ko teden dni preteče, prileze že za pleme godna žival iz svojega skrivališča.

Bližnji žlahtnik jabelčarju, je gruščar, ki popke cvetkov na gruškah pokončuje na isti način kakor jabelčar na jablanah.

Ker ti mrčesi že rano spomladi, brž ko ugodno vreme dopušča, svoje prezimovališče zapuščajo, zato je pokončavanje njihovo o tem času najbolj vspešno. Čas za ranega jutra o oblačnem vremenu je za to delo naj ugodnejši, ker kučki, kedar solnce sije, radi odletijo. Kukci se morajo v poddržane plahte poloviti in nabrati. To delo se mora večkrat ponoviti in po-

tem skrbeti, da se nabrani mrčes tudi pokonča. Ako se nabodeni popki tudi poberejo, je pokončanje še bolj popolno. Se ve, da se nasledki še le drugo spomlad poznajo, ker se s tim jeden del onih kukčevih ličink pokonča, ktere se še drugo leto plodé in množé.

Kdor si sadovnjak na novo zasaja, ta naj si izbere take drevesne sorte, ki krepko in hitro ženejo. S pametnim obrezovanjem in preudarjeno pognojitvijo, se dajo drevesa tudi h krepki in hitri rasti prignati. Tudi obroči okoli debla s katranom ali smolovcem namazani se priporočajo, ker branijo kukcem po deblu med vejevje vzlesti. Vendar pa se od takih obročev manj vspeha pričakovati, ker se kukci lahko perotnic poslužujejo in tako na drevo vzletijo.

Grof Henrik Attems pa štajersko sadjerejsko društvo.

V. Pridni sadjerejci kraj Save v Sevniskem okraji pridelajo mnogo sadja. Najzlahtniši sadež pa je tam jabelka voščenska, nemški Wachsapfel. Škoda pa je, da daljni kupci prepozno dobajajo, ko je mnogo sadja uže prodanega ali za tolklo stolčnega. Voščenske veljajo 5—6 fl. za 100 kilo, drugi namizni sadež 4—4 1/2 in moštni 2—2 1/2 fl. Mošta jabelčnega veliko prodavajo na bavarsko in virlenberško Nemško, v Esslingen, Ulm; mnogo sadja se izvozi po železnici in po Savi na Oggersko, dalje v Rumunsko in Rusko. Vedro jabelčnice pa velja po 2 1/2 fl.

Tudi prekrasni brežiški okraj šteje dokaj vrlih sadjerejcev in je želeti in svetovati, da se jih število še pomnoži, zlasti naj izbirajo si zlahtnih sort, ki sodijo za tamošnje kraje. Ako jim trtna uš res uniči vinograde, imeli bodo tem lepše sadunosnike in toraj precejšnji nadomestek.

Tržaške razstave udeležil je se edini g. baron Moškon iz Pišec. Svet je težka ilovica plastea nad leithaškim apnenikom. Lega je krasna, prisojna, zavetna; le spomladi piše prav silno močan jug.

Na razstavo poslal je g. baron Mokšon sledeče sorte: beli, zimski tafelj, kaže to posebnost, da jabelka skoro nikoli niso črviva; zimski mašancelj, jako trpežen sad, na drevesi nikoli ne gnije, rudeča rajneta, portugizka (Mirling), fino namizno jabelko, jako trpežen sad, kanadaška rajneta, jako fini sadež, trpežen in dozori še le februarja ter dobi takrat fini, prijetni okus, lederarce, jako rodijo, pa proti novemu letu postane sadež vel, pa okus ima še vsakako izvrsten, le zunanja podoba se jim skazi, dalje jabelka maršalka, zlati peping itd.

Ormoški, ljutomerski, gornjeradgonski, št. lenartski, slov. bistriški, konjiški, mahrenberški, šoštanjski, šmarijski, rogački in kozjanski okraj niso bili na tržaške razstavi celo nič

zastopani. Toraj grof Attems o njih nič ne poroča.

Ob konci teh sestavkov pa želimo, da se sadjerejstva naši sloveski posestniki povsod marljiveje in umneje poprimejo. Mnogo lepega prostora je še praznega. Požlahtnjenih dreves vsake sorte pa tudi cepičev zlahtnih je dobiti vsakemu, ki se za to resnobno potruđi in vsaj nekoliko za začetek žrtvuje.

Z veseljem pa moremo poročati, da se to res uže godi. Nekateré drevesnice na glasu so uže kar izpraznili in vse drevesje uže letošnje jesen pokupili in pozasadili. Bog daj blagemu delu svoj blagoslov!

Občni zbor kmetijske družbe štajerske bo 20. februarja p. l.

Cena hmelju je malo pritegnila: zatežki hmelj velja 160—170 fl. 50 kilo.

Živina dobila je lepo ceno. Na Dunaji so 10. dec. izvrstno plačevali pitane vole do 68 fl., krave do 59 fl. meterski cent žive teže.

Sejmi 29. dec. Teharje, 2. jan. 1884 Buče in Brenska gora. 3. jan. Gradec, Radgona.

Dopisi.

Iz Maribora. (Igralci — prvak Nagele.) Mesar Kleinšek je veliko denarjev zagrjal in ves obupan se vrgel železniškemu hlaponu pod kolesa, da je bil strašno raztrgan. Njegovi prijatelji igralci bili so vsled tega pred sodnijo pozvani in zaradi igranja prepovedanih iger obsojeni, namreč mesarji Polegek, Kranjc, Lorber in Repnik, dalje kavarnar Petovar in upokojeni krajsiski tajnik Bankalari, plačajo vsak po 300 fl., mesar Fritz pa samo 100 fl., ker je 90 fl. vdovi Kleinšekovej nazaj dal. Kaznina 1900 fl. pripadne siromaškej kasi mestnej pa vdova bi jih tudi potrebna bila. — Šulvereinski prvak Nagele je Razvančanom obesil veliko šolsko palačo. Ljudem se uže lasi ježijo zaradi plačevanja, ki bi jih utegnili še dohiteti. Zato se Pohorčani uže v stran vlečejo in iz Hoč so samo 4 šulvereinerji bili dobiti. V Bresternici bil je šulvereinskej „Ortsgruppe“ izvoljen Ursig v načelnika, Wiesthaler v namestnika, Zwetler v denarničarja, sami častilci Seidlnovi garde. Čudno le je, kako je kamški župan Posch med take ljudi zagazil. Pričakujemo, da položi dvomljivo čast zapisničarja šulvereinskega! Iz Maribora bil je navzoč tudi zraven znanega dr. Mallyja tudi znani Hammer-Amboss pa njegov brat „Hans“, ki je baje od nemčurjev odbran, da jim pomaga barona Goedelna spodrinoti pri prihodnjih volitvah. Bo težko kaj. Iz Konjic je ponemčeni dr. Lederer in iz Weiza privandrani Sutter pismo poslal, ki je tako za Slovence žaljivo, da bo treba še posebič o tem spregovoriti. Dr. Lederer se dela nevednega, ter ima slovenska

tla, na katerih si je on uže lepo premoženje napravil, za nemško zemljo, katero je baje treba oteti Slovencem; te ima za „halbcivilisirt“, t. j. Slovenci smo še na pol divjaki. Zakaj pa tedaj ne pobriše med „ganz civilisirte“ Nemce?

Iz Sevnice. (Srečno podrli) smo nemčurstvo v kmetijski podružnici. Pri volitvi dne 16. t. m. dobila sta Kautschitsch in Ausserer le 21 glasov, čeravno sta žene in otroke v volitevski boj zapodila. G. Franc Lenček, grajščak na Blanici, je v predsednika izvoljen s 23 glasi. Tudi ves odbor je naroden. Gospodarstvu bo to na veliko korist; kajti nemškutarjem je le za politiško rogovilstvo bilo mar. Dokaz temu je, da hočejo sedaj iz kmetijske družbe izstopiti, ker ne morejo več komandirati. Novi predsednik je dober gospodar in povsod podpira umno kmetovalstvo. Dobil je premijo za bika, pa jo dal med kmečke posestnike razdeliti. Kautschitsch je pa uže tri premije tiho v svoj žep djal. Je pač nekaj razločka med narodnim in nemškutarskim Slovencem!

Iz Konjiškega okraja. (Okrajni zastop, okrajni šolski svet, župan v Grušovji.) Imeli smo 18. t. m. volitev načelnika za okrajni zastop. Bilo je prišlo 13 narodnih volilcev in 19 (polno število) nasprotnikov. Izvoljen je gospod E. Mulley Vitanjčan; s tem je skoraj vse rečeno. Pri razpravi o tem, ali je volitev Matija Flisa v okrajni zastop postavna ali ne, trdil je ta učeni gospod, da volitev ni postavna, ker je volilni odbor tačas 3 nemčurjem, ki niso svojih povabil seboj imeli, volitev prepovedal. Trdil je, da so povabila le znamenje, da sme volilec v dvorano, če je pa znan, da sme brez povabila v dvorano in k volitvi. Nasprotovalo se je, da tačas še obče znanega gospoda župnika od sv. Jungerte brez povabila v dvorano in k volitvi niso pustili, tako da je moral po list, kterega je v gostilni pozabil, poslati. Kar mi storimo, če je še tako v redu, nam hočejo nasprotniki podreti. Razvidi se pa, kako važno je vedno povabila seboj nositi, ki so tudi zarad tega važna, da se volilec ž njimi izkaže. Akoravno smo v manjšini, nas je vendar eno razveselilo, to je, da naša dobra reč napreduje in da značajni in odločni možje z nami se bojujejo: Ne vdajmo se! Novega učitelja bomo namesto g. Serajnika dobili. Naš krajni in okrajni š. svet sicer mrgoli nemškutarjev, vendar smo prepričani, da si bodo učitelja zbrali, ki je sposoben za to, da podučuje na šoli, kjer je na stotine slovenskih otrok. Sliši se sicer, da udi šulverajna za nekega šulverajnarja, ki iz slovenščine še izpita nima, močno agitirajo, pa upamo da je to le grdo obrekovanje. Ravno mi pride na misel, smejo li učitelji od šulvereina tisti „Judežev groš“ jemati? Meni se pač tako zdi: učitelj, ki

je od vlade plačan za to, da podučuje po načrtu od postave potrjenem, mora s plačo zadovoljen biti in tako podučevati, kakor mu postava narekava. Če s plačo ali načrtom ni zadovoljen, si lahko drugo službo poišče. Da šulverajnarški učitelji resnico mojega mnenja tudi „čutijo“, razvidi se iz tega, da dotični učitelji svojo „Ehregabe“, v naši Judežov groš, le po skrivnem sprejemajo. Gospodi, zakaj se skrivate. če Vas čast doleti? Ven na svitlobo z grošem, da vsakomu v lice povemo, kaj o njem mislimo! — Mesto strokovnjaka v okrajnem šolskem svetu bilo je tudi za g. Serajnikom izpraznjeno. Učitelji našega okraja imeli so 13. t. m. volitev namestnika. Glasi so se cepili. Eni so volili šulverajnerja našega nadučitelja g. Kapuna, drugi pa Zreškega nadučitelja g. Tribnika. Za ožjo volitvo bil je zadnji izvoljen. Tudi mi smo s to volitvijo zadovoljni. Strokovnjak mora vendar nadarjen in za svoj stan navdušen biti. G. Kapun pa, kteremu tudi svojih zmožnosti ne odrekujemo, že nekaj let v višjih razredih, to je v 4. in 5. razredu ljudske šole ne podučuje. Ali je to le naključje? Mislimo, da v gornjih 2 razredih podučevati, kjer je več zmožnosti treba, je nalog nadučitelja. To nadučiteljsko službo pa opravlja vsa ta leta prav marljivi podučitelj. Upamo in pričakujemo od pravice našega krajnega in okrajnega šolskega sveta, da bode temu podučitelju do izpraznjene učiteljskega mesta po svojej moči pomagalo. — V Grušovji bila je zadnja nedelja volitev župana. Izvoljen je vrli kmet Anton Mec. Prejšnji župan le še v odboru sedi. Največa zguba jo to gotovo za Verholskega župana Saikota. ki nima več „nemškega“ župana za soseda.

Iz Slovenskih goric. (Šolstvo.) Po večkratnih prošnjah od strani različnih krajnih in okrajnih šolskih svetovalcev doletela je k nam na slovenski Štajer med vinorejsko ljudstvo novost od dež. šol. sveta v Gradci, vsled ktere je dovoljeno, da se smejo šole zopet začetkom novembra, a ne kakor poprej, sredi oktobra početi. Kako težavno je to bilo, vé vsak učitelj, kteri je imel večkrat priložnosti, se okoli praznih klopi med 4 stenami v postavno za pouk predpisanih urah hoditi. Pri takšnih začetkih šolskega poučevanja pa se mnogokrat pojavi marsikaj, kar je objaviti vredno. Nekteri roditelji se namreč sè svojimi za šolo godnimi otroki vred preselijo in priselijo iz sosednih župnij. Po sedaj obstoječem šolskem zakonu pa mora se v za šolsko dobo odločenih letih šolo pohajati in tako se primeri, da pride večsib naenkrat po več učencev iz različnih sosednih župnij v novo šolo. Ti so iz slovenskih šol in vsi dobro oborožani z nemškimi spricvali in le malo jih je ali skoraj nobeden, ki bi ne prinesel iz skoraj vseh predmetov svoj zelo pomenljivi „sg“! Učitelj se vsled tega nad

tako po spričevalu izvrstnimi učenci raduje, pa ko se sam osvedoči, res žaluje. Otrok ni kriv, če poleg svojega „sg“ namer na „m“ čitati ne zna, ker istinito nahaja se več med takšnimi dobro nadarjenih otrok. Temu je krivo to, da se, kakor sem se sam osvedočil že večkrat, v slovenskih šolah popolnem vratomolno, protipostavno v začetku šolanja, ako pa ne pa v začetku 2. čitaj! drugega šolskega leta, začne lomiti nepoznano nemščino, na zamudo tega, kar ima predpisanega, na kvar blaženju srca in razvijanju vseh višjih in lepših zmožnosti, za vse najboljše, najlepše, najsvetejše, da, za navadno življenje najpotrebnejše. Pamenten oča, kateri mora plačevati in vzdrževati vse, ne bi nikdar ne tirjal takšnih proti vsaki pameti zmešanih šol, ako bi vedel, da je domača šola le za to, da se imajo njegovi otroci naučiti v razmerno kratkem času vsega potrebnega za to in uno življenje, ako bi vedel kako težavno je 80—100 in še več otrok le samo v materinščini dobro naučiti krščanskega nauka, čitati v materinščini tako, da ga ne samo vsaki rad posluša, nego da tudi otrok to, kar je čital, tudi dobro razume, zopet svojimi besedami ponavlja, in kar je v katerem čitanju navihtega in blagega, da se to popolnem njegovega srca polasti, da se po tem ravna in pošteno obnaša; ako bi vedel prosti človek, kako potrebno je v sedajšnjem vsakem obziru lagodnem času vsem dobro računati znati, kako v poljedeljstvu in drugih strokah napredovati. Na dalje, naj bi se kmetom vendar razjasnilo, naj se tisti gospodje, ki so mnogo let po visokih šolah hlače trgali, rajše se naučili bili do dobrega dveh ali več jezikov, da bi se lože z njimi občevalo. Domače šole vendar niso zaradi tega, da bi se otrok v par letih mogel poleg materinščine še drugega jezika naučiti, da bi se jim pozneje loži pisma v tujščini pošiljala. V tej reči tavajo ljudje še v prevelikej nevednosti. Čudno pa je še to, da celo prav izobraženi učitelji, ako prav dobro vedo, da prazno slamo mlatijo, si vendar še več nalagajo, kakor postava veleva. Naj se to vendar prevdari.

Iz Celja. (Preklic.) Prosvoljno podpisani naznanjam s tem liston vsem dragim sosedom in znancem v celjski okolici, da srčno obžalujem nesrečni korak, ki sem ga storil pri volitvi pretečeni torek. Akoravno sem poprej obljubil slovenskim možem, da bom pri tej volitvi le za nje glasoval, so me zvitli liberalci in nemškutarji tako premotili v sobani, kjer se je volilo, da nisem vedel kaj sem pred volitveno komisijo govoril. Namesto dragega Lipovšeka sem žalibog izgovoril ime nekega nemškutarja in tako pripomogel, da je bil slednji izvoljen namesto Lipovšeka. Zato prosim očitno vse poštenjake v celjski okolici, naj mi tega ne vštejejo za zlo; vse može slovenske pa opo-

minjam, naj se nemčurjev in liberalcev izogibljejo že od daleč, da njih ne premotijo, kakor so mene.

Franc Majer,
posestnik na Polulah.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naš cesar se brani obiskati italijanskega kralja v Rimu, kder stoluje papež; toda voljen je obiskovanje vrniti v Florenciji, Turinu, Milanu itd. Sedaj tiščijo liberalci na to, naj bi cesarjevič Rudolf posnemal nemškega cesarja in v imenu očeta svojega obiskal kralja in papeža v Rimu. — V Trstu so odprli slovesno nov oddelek tamošnjega pristanišča za ladije, ki je stalo veliko milijonov; sedaj bodo leži blago na ladije nalagali. Slovenski starši so tržaški mestni in deželni zbor prosili za slovensko ljudsko šolo. Poslanec Naberger je prošnjo podpiral krepko pa italijanska večina jo je vrgla pod klop. Lahoni pa nemški liberalci so polni sovražstva do Slovanov. — Celjski nemčurji uže begajo volilce ptujškega okraja z izmišljenimi kandidati za Hermanov sedež v državnem zboru. Slovenci se ne damo motiti, najprvlje volimo narodne volilne može. — Ljubljana prosi pri ministerstvu, naj eden sedež štireh glavnih železniških ravnateljstev njej da. Tagespošta se uže jezi in se boji, da bi potem Slovenci dobili dobre službe na železnicah. No, zakaj bi pa jih samo Nemci smeli imeti? Naravno bi vendar bilo, da bi namesto sedanje slovensčine nezmožnih tujcev bili Slovenci nameščeni pri železniških stacijah na Slovenskem. Dal Bog, da bi ljubljanska prošnja uslišana bila; mnogo Slovencev bi doma dobrih služeb dobilo, ki sedaj v tujih deželah se klatijo s trebuhom za kruhom. Dalmatinski Hrvati se znebijo v kratkem nepovoljnega jim c. k. namestnika fml. Jovanoviča; namestnijski svetovalec Pavič, bivši mariborski okrajni glavar, je tudi uže Zadar zapustil. — V hrvatskem saboru v Zagrebu so pristaši Starčevićevi narodno stranko precej robato pa žali Bog le preveč z resničnimi razlogi napali. Narodna stranka maščevala je se s tem, da je Starčeviću in Piletiču dala ukor in za 8 sej izključila. To pa ne bo veliko pomagalo. Madjaronska politika na Hrvatskem se po krivici šopiri kot narodna politika!

Vnanje države. Nemški cesarjevič se je iz Italije vrnil domov, pravijo, prav zadovoljen z obiskovanjem pri papeži in italijanskem kralji. Veselje motili so le nekateri rogovileži, ki so zopet rohneli zoper Avstrijo in kričali: Evviva Oberdank. Ali je ta krik res bil tako nepovoljen Italijanom, kakor se delajo, to jim ne verjamemo. — Ruski car peljal se je na lov, konji se splašijo in car je hipoma iz sani vržen tako silno ob drevo, da se je ob levo ramo hudo

ranil. Vse hudodelnike, kateri so na več časa v zapor obsojeni, odpošljajo v Sibirijo delat. Tako se prihrani veliko penaz, — Papež so se za kristijane od Mahdija v osrednji Afriki preganjane potegnili pri evropskih vladah in prosijo za pomoč. — Francozi so dne 10. dec. napali kitajsko mesto Sontai, Kitajci so se precej krepko branili pa kmalu bili premagani tako, da so potem v noči pobegnoli. Sontai je v oblasti francoskega generala Courbeta. Palo je 200 Francozov. Ali bo to Kitajce dovolj splašilo in v mir pripravilo, ali jih še le za vojsko unelo, to se mora kmalu pokazati. Bržčas se bodo spraviti dali. Anamčani izvolili so novega kralja po imenu To-duk. Bo li s Francozi držal ali s Kitajci, o tem se sedaj ne da nič gotovega poročati. — Španci ostanejo Francozom prijazni, čeravno jih je nemški cesarjevič k Bismarku vabil.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

VI. Prišlo je l. 1848 in pobrisalo mnogo zastarelega, zlasti pa zlomilo dokaj okov, v katerih je stotine let stari absolutizem uklenjene držal narode avstrijske. Zaskvetila se je zarija nove politične svobode, ki je oznanovalka boljše bodočnosti.

Če se je tudi l. 1848 godilo marsikaj, česar noben pametnjak ne hvali, pa vendar mora vsak pravični ocenitelj zgodovinskih priznanj priznati, da se je veliko slabega za vselej odpravilo in k temu prištevamo tudi odpravo podložništva pri kmetih. Dne 7. septembra 1848 je cesar Ferdinand I. mili podpisal najvišji patent, v katerem je bilo podložništvo s tlako, raboto, desetino in davščinami vred za vselej odpravljeno, slovenski kmet za avstrijskega državljana, z volilno pravico previdenega, proglašen. Mahoma bila je 1000letna veriga strašnega podložništva prekrhnjena, zadnje okove, ki so kmeta nemškej grajskej gospodi priklenjevale, za vselej zdrobljene. Po 1000letni temi zasije tudi slovenskemu kmetu ljubeznjivo solnce zlate svobode. Zemlja, katero je obdeloval, postala je njegova last, on sam z zarodom vred svoboden državljan.

Vendar cesar je tudi grajščakom, prejšnjim lastnikom zemlje, dal nekaj veljati in je v istem patentu od 7. septembra 1848 zaukazal, da se jim ima primerna odškodnina plačati. V to svrho bila je na Dunaji osnovana posebna komisija, s podkomisijami po deželah. Te komisije so morale vrednost prejšnjih desetih in davščin itd. učeniti, kmetom pa uplačevanje posebne rešitve naložiti. Glavne točke pa, katere se je morala držati, bile so: $\frac{1}{3}$ zgubijo

grajščaki, $\frac{1}{3}$ vzame država na-se, $\frac{1}{3}$ vplačajo kmetje sami. Za Štajersko je komisija delo dovršila še le v nekaterih letih tako, da je precej nereda zapustila. Kmetje so sicer svoj delež vplačali, a državin delež moral je naposled prevzeti deželni zbor štajerski. In tukaj še sedaj ni konec plačilu. Vsako leto se vzame v to svrho več kakor $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev in konec bo storjen l. 1896. Do tiste dobe bomo vplačanih imeli okoli 22 milijonov goldinarjev kot žrtvo za gruntno rešitev od strani dežele štajerske.

V diplomi od 20. oktobra 1860 se je cesar Franc Jožef odpovedal samovladarstvu in Avstriji dal deželnih in državnih zborov, v katerih bi tudi izvoljeni poslanci vsakega naroda, dežele in stanu imeli pravico govoriti in sklepati o novih postavah. L. 1868 dne 21. decembra pa je cesar podpisal osnovne državljske pravice, zvršetek in krono vsem. V njih je slovenski kmet, Slovenec s slovensko govornico vred proglašen za enakopravnega državljana. Slovenec in njegov jezik je pridobil v Avstriji tiste pravice v uradih, šoli in javnem življenju, katere je uživiljal uže od nekdanj Nemec in nemški jezik. Toto pravico je svitli cesar Franc-Jožef dne 21. dec. 1868 podpisal in proglasiti dal. Zato pa naj ne preminejo slovenskemu kmetu iz spomina trije cesarji: Maksimilijan, Ferdinand in Franc-Jožef. Prvi je zatrl sužanstvo, drugi podložništvo s tlako in desetino, tretji pa povzdignil slovenskega kmeta do časti vsem drugim enakopravnega državljana. Večna hvala in slava jim!

Ti pa, slovenski kmet, bodi srečen na svojej lepej slovenskej zemlji. Glej, zopet je tvoja, zopet si sam gospod svoje osode. Drži se. Ne daj se spodrinoti po zvijačnih tujcih. Krepí se, rasti, prospévaj, poganjaj iz sebe podobno dišečej lipi novih vej! Daj nam zmiraj več narodnih omikancev: duhovnikov, učiteljev, profesorjev, uradnikov, prodiraj v trge, napolnáj mesta! Tako postanemo Slovenci še le popolnem narod, ki je res gospod na lastnih tleh. V to pomozi Bog in sreča junaška!

Smešnica 52. Nek slovenski kmet pelja crknjenega konja na vozu. Sreča ga Nmec in vpraša: bohín (wohin?) Kmet odgovori: je že „hin“, saj ga k „šintaru“ peljam. Nmec debelo gleda in bara: bos (was?). Kmet: bos je bos, saj sem mu podkove popipal. Nmec, ker nič ne razume kmeta, pravi in reče: bist a Esel. Kmet odgovori: a nej se zjezil, od starosti je „hin gratal.“

Iz Slov. goríc.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za šolsko poslopje na Šavnici darovali 200 fl.

(Volitev državnega poslanca) namesto † M. Hermana razpisana je in se vrši dne 31. januarja v Ptuji in Ljutomeru za okraje: Ptuj, Rogatec, sv. Lenart, Ormož, Gornja Radgona in Ljutomer. Volitev volilnih mož se takoj začne. Domoljubi skrbimo za kandidata, ki bo vreden naslednik nepozabljivemu Hermanu. Najprvije potrudimo se vsi za izvolitev značajnikov za volilne može. Ne dajmo nikdar izvoliti nemškutarja, liberalca, nemčurja. Drugo se potem lahko vda.

(Nemškutarji) so baje v Ptuji že sklenoli postaviti kandidata, se ve liberalca in nemčurja. Nekateri nameravajo kmečko ljudstvo begati s tistim Löschniggom od sv. Janža na Dravskem polju, $\frac{1}{2}$ oskrbnikom pri grajsčini Ebensfeld, ki je pri cesar Jožefovej rabuki v Ptuji med slovenskimi „lačenbergerji“ bil. No, tega pa že ne privlečejo v Dunaj, čeravno mu še par gg priprežejo.

(G. Einspieler) ustavil je izdavanje edinega konservativnega lista: Kärntner-Stimmen ter nasvetuje, da se naj Korošci vzdramijo in osnujejo tiskovno društvo. To je politični testament slavnega prvoboritelja koroškega. Visoka starost mu jemlje pero iz rok.

(Daleč priklatla) sta se Podgornikova sina 10letni Jožef in 13letni Franc iz Poberž pri Mariboru. Prijeli so ju v Döblingu blizu Dunaja.

(Požrešen Lah) je v Doberli vesi pečeno svinjetino tako hlastno žrl, do mu je kos v grlu običal in ga zadušil.

(Spridena mladina) Delavec A. Vrtnik je na poti iz Maribora v Hausenbach blizu velike ceste malo si počival in zadremal. Takoj pristopijo 13—14letni paglavci, mu listnico z denarji zmaknejo in zbežijo, Vrtnik pritisne za njimi, vjame enega in dobi le 1 goldinar. Ostali denar z listnico vred je paglavec v stran pognal.

(Tatje) so Jakobu Grobelniku pri Celji pitano svinjo 75 fl. vredno uzeli, zaklali in odnesli, nekemu Jožefu Kuklu pa par 5letnih volov.

(Nesreče.) V Ojstrem je rudokopa Robovsa ubilo, pri Slov. Gradci je Zavšekova kajša pogorela in se 75 let stara ženska tako opekla, da je umrla.

(V Slov. Gradci) so Slovenci sijajno zmagali pri volitvi v okrajni zastop, v velikem posestvu s 24 proti 14 glasom, na kmetih pa enoglasno. Živijo Slovenci in njihov tamošnji spretni vodja č. g. dr. Šuc. Celjska „vahterca“ se je same jeze v lastni nos ugriznila!

(Častno srenjčanstvo) podelil je odbor občinski v Moravcih poslancu g. Kukovcu. Slava!

(Javno zahvali) se č. g. Simon Gabere, župnik slavnemu predstojništvu družbe vednega

češčenja sv. Rešnjega Telesa za Framskeje cerkvi podarjeni velum.

(Nepričakovana smrt.) Viničarica Kolenc je na sv. den na poti k Novicerkvi padla na ledu pod gradom Lemberg in nekaj ur potem umrla.

(Popotnik) v Mariboru završil je 4. let in je objavil dokaj lepega, zanimivega, koristnega. Velja 3 gold. za celo, 1 gold. 60 kr. za pol leta.

(Polit. gosp. društvo) pri sv. Lovrenci v Slov. gor. ima v nedeljo 30. dec. ob 3 popoldne javni občni zbor. Na mnogobrojno vdeležbo vabi prvomestnik.

(Zborovanje) Kmetskega društva v Slatini obneslo se je sijajno, dvorana natlačena ljudi, več kakor 400, govornikom so z burnimi živio-klicanjem in roko-ploskanjem pritrjevali, petje zvečer krasno, telegramov iz raznih krajev 11. Nemškutarji in nemčurji so kar poparjeni nekam zginili, lisjakom je zadnja dlaka posmojena. Podrobnije prihodnjič.

(Ptujška čitalnica) priredi 29. in 31. dec. t. l. ob 8. uri zvečer veselico in društveni večer s petjem, igranjem na glasoviru, citrah in goslih, tombolo.

(Obravnava) zastran volitev za ptujski okrajni zastop bo 15. januarja pri državnem sodišči na Dunaji.

(Dva šaljiva) lista izhajata v Ljubljani: znani Brencelj pa noveji Škrat. Slednji je sklenil zlasti štajerske nemčurje in narodne Judeže hoditi čohat in pehat. Šaljivi listi so za politič. borbo važni.

(V Podčetertku) je nemškutar Vaculik postal župan, tudi v Šoštanji še ni bilo mogoče Slovincem prodreti. Kar še ni pa bo.

(Novi mirodvor) v Teharjih stane 2427fl.

(Občina št. Kristovska) pri Laškem dobila je nemškutarsko večino v srenjskem zastopi, ker so slovenskih glasov toliko zavrgli, da je liberalcem bilo dosta.

(Šulvereinarjev) je Nagele v Hočah nalovil baje samo 5 in v gornjih Hočah pobira nemški Müller goldinarje za Razvanjsko nebodi je treba šolo pa vsak stiska prste.

(Na Ponkvi) se je naselil naroden trgovec Karel Kristan. Prodaja raznotero, dobro blago po prav nizki ceni. Želimo mu najboljši vspeh ter ga priporočamo vsem domoljubom.

(Pravda) Lešnik-Gospodarjevega pride 18. jan. še enkrat v javno razpravo pri najvišjem sodišči. Toliko so razlogi ničevnostne pritožbe po g. dr. Jos. Sernecki sestavljene prejeli in pomagali.

Listič uredništva: Dopisi iz Štor, sv. Tomaža, Mariborske okolice, sv. Jurija ob juž. železnici, Ponkve, sv. Lenarta, Remšnika, sv. Bolfanka, sv. Andraša v Slov. gor. prihodnjič, iz Kalobja itd. v Cerkv. prilogi.

(Potres) je bil v Pečuhu in Barči s pozemeljskim gromenjem.

(Celjski porotniki) skličejo se 4. februarja, 31. marca, 3. junija, 4. avgusta, 6. oktobra in 24. novembra 1884.

(Odlikovan) z redom železne krone 3. vrste je slovenski poslanec g. dr. Tonkli v Gorici. Slava mu!

(Iz Pečevja) pri Celji se nam poroča, da sta dva rudokopa 8. dec. zvečer iz krème domov grede se pretepevala s hlapcem Lahom. Nasledek je bil, da je knap Gobec hlapcu Lahu trebuh preparal, da so se čreva izsula. Nesrečnik je 2 dni pozneje umrl.

Loterijne številke:

V Trstu 22. decembra 1883:	55, 22, 51, 87, 35
V Linci " "	87, 14, 32, 31, 61
Budapešt " "	29, 36, 22, 64, 78

Prihodnje srečkanje: 5. januarja 1883.

Oznanilo

zastran štipendij na sadje- in vinorejske šoli v Mariboru so prošnje vložiti pri ravnateljstvu konci do 15. januarja 1883, to pa osebno. Več pové Oznanilo v 51. številki „Slov. Gospodarja“ od 20. dec. 1883.

V Gradci 6. dec. 1883. 1-2

Oznanilo.

Na deželske šole in vinorejske šole v Mariboru obhaja se od 15.—18. januarja 1884. poduk v kletarstvu za goste. Udeležiti se dovoljeno je vsakemu izobražencu. Naglašanja sprejema in razjasnila podaja.

Ravnateljstvo sadje- in vinorejske šole.

Služba orglarja in mežnarja pri farni cerkvi sv. Mihela pri Šoštanji se odda. Prosilci naj se osebno oglašijo pri cerkvenem predstojništvu.

V najem

da Franc Verbnjak svoj mlin na valce s 3 tečaji na sv. Miklauškem potoku pri Ormoži. Najemnik mora biti oženjen, delaven, pošten in pravičen mož.

Župnijske tiskovine

vsake baže, v nemškem in slovenskem jeziku se dobivajo v

J. Leon-ovi tiskarni
v Mariboru.

Vabilo na naročbo.

„Škrat“

zabavno-zbadljiv in šaljav list, izhajajoč 2krat na mesec, 10. in 25. dan, nastopi z novimi letom svoj II. tečaj. Razen kratkih humoristnih povestij in raznovrstnega, zabavnega in satiričnega gradiva prinašal bode lične podobe, ter se pri tem oziral tudi na slovensko Štajersko.

Zaradi tega prosimo štajerske rodoljube, da blagovolé duševno sodelovati pri tem listu, ter ga tudi gmotno podpirati.

Cena za vse leto 3 gld., za 1/2 leta 1 gld. 50 kr., za 1/4 leta 80 kr. Posamične številke po 15 kr.

Uredništvo in upravništvo „Škrata“ v Ljubljani
„Narodna tiskarna“.

1-2

3-3

Hiša na prodaj

v Celji, gosposki ulici št. 21. vstric kosarne, pripravna za vsaki obrt ali trgovino, posebno za krčmo, ker je že veliko let gostilna; zraven sta tudi dva vrta. Cena je 8800 gld. 5800 fl. bi bilo treba šteti, 3000 gld. pa lahko na hiši ostane. Opomniti moram, da se je pred 4 leti za to hišo ponujalo 10.000 gl. — Cena je tedaj prav vgodna. Več pové lastnik

Franc Krašović,
pozlatar v Celji.

Imenik

koristnih bukev, ki so po znižani ceni na prodaj v **J. Leonovi prodajnici** papirja in zaloge tiskovin:

Hrana apostolska bogoljubnim dušam, dana po brani apostolskih listov in drugih bukev svetega pisma za nedelje in svetke; 2 dela, gr. 8. 1850.

Hrana evanjeljskih nauk, bogoljubnim dušam dana na vse nedelje in zapovedane praznike v leti.

Vsaka knjiga obsega dva dela in velja mehko-vezana 1 fl. 60 kr.

Spisali dušni pastirji na spodnjem Štajerskem; na svetlo dal Anton Slomšek, nekdanji kaplan pri Novicerkvi. Drugi pomnoženi natis.

„Mnemosynon slavicum“

spisal Ant. Slomšek.

Velja mehko vezano 50 kr.

